

Učiteljski Tovariš.

~~~~~
List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dné vsakega meseca, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr.
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj X.

V Ljubljani 1. oktobra 1870.

List 19.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.

Nova pravila o tem društvu in natančno in skerbno vredjeni račun o dohodkih in stroških tega društva v preteklih letih smo kranjski učitelji veselo sprejeli.

Ako pregledamo natančno narejeni in pregledani račun o dohodkih in stroških tega društva od l. 1861. do konca 1870 l., moramo priznati, da vkljub temu, da mnogi učitelji k temu društvu še pristopili niso, se je vendar društveno premoženje narastlo do 23.067 gl. 94 kr.

Nova pravila o tem društvu mislim pa, da so tako vredjena in sestavljena, da o tem nihče ne more kaj ugovarjati; kar je večina učiteljev želela, namreč, da bi tudi stari bolehni učitelji dobivali kaj pomoči od tega društva, potem da dobijo vdove namesto 60 pa 80 gl. in vsi otroci — ne samo štirje — po 20 gl. letne penzije, to je vse prav lepo. Da bode pa društvo moglo po načrtanih pravilih obljubljene letne doneske izplačevati, treba je, da vsi kranjski učitelji podpiramo to prekoročno društvo.

Treba bi bilo in spodobilo bi se, da bi učitelji vsi brez izgovorov pristopili k temu koristnemu društvu, ter s tem pokazali, da so nam zapuščene vdove in sirote pri sercu, da smo previdni zakonski možje in skerbni očetje svoje družine; pokazimo, da dobro vemo, kar pravi sv. pismo: „Kdor za svoje ne skerbí, je hujši, kot uni, ki je zatajil vero“.

Kako tolaživen bo za nas večer našega življenja, ako bo nas vest tolažila, da smo si vsaj prizadevali vse storiti, da bi

le tem, ki so bili nam izročeni, k sreči pripomogli. Nasproti pa pomislimo, kako grozno žalostno je, če umerje učitelj in zapusti družino nepreskerbljeno in naj večkrat v naj hujši revščini.

Ugovarjal mi bo znabiti ta ali uni, da naj vdova in otroci pri srenji, v kateri je učitelj služil, pomoči išče, in da je tudi srenja po postavi zavezana, učiteljevi vdovi nekaj penzije odrajtovati.

Na to odgovorim samo to le:

Na Gorenškem v kamniškem okraji umerl je pred nekimi leti prileten učitelj, ki je zapustil še mlado ženo s štirimi otroci brez premoženja — edino le srenji na skerb. Prosila je res ta reva pomoči pri srenji. Njeni glas sicer ni bil „glas vpijočega v puščavi“; vender je ta ženica čez 2 leti hodila od P. do P., da je sprosil, da dobiva sedaj 30 gl. na leto od srenje. Kako je pa prvi 2 leti brez vse pomoči živela in kako sedaj s 30 gl. na leto shaja — lahko vsak vé. Ravno taka in enaka se godi tudi drugim uč. vdovam.

Na dalje pravijo nekteri, da je bolje denar v hranilnico dajati, kakor pristopiti k temu društvu.

Res, ljubi moji, dobro je, ako je sedanji čas učitelj tako srečen, da more denarje v hranilnico pošiljati, a prosim vas, dragi moji, koliko je vender takih služeb na Kranjskem, pri katerih bi učitelj mogel toliko prihraniti, da bi samih obresti toliko dobival, kakor bode po novih pravilih dobivala zapuščena vdova s tremi ali štirimi otroci. Mislím, da tudi na to ni težko odgovoriti.

Zopet drugi menijo, da bi bilo bolj priporočívno sebe ali otroke pri banki „Slavije“ ali pri kakemu drugemu enakemu društvu za kakih tisuč gold. zavarovati, ki se po smerti ali izpolnitvi nekíh let temu ali unemu izplačajo. Tudi to je prav; a povem vam tudi, da vsako zavarovalno društvo ima svoje pogoje, s kterimi izplačuje zavarovalne istine. Kot zastopnik banke „Slavije“ naj navedem tú en sam zgled: Jaz, 32 l. star, zavarujem 1000 gold. istine pri banki, ktera naj se izplača po moji smerti, kedarkoli se primeri, ženi ali otrokom mojim.

Za to istino moram plačevati vsako leto 24.00 kr. premije. To znese v 10 letih 241 gl. in v 20 l. še enkrat toliko i. t. d. in po smerti moji dobili bi dedíči moji enkrat za vselej 1000 gl. Kdor si to lahko oskerbi, prav stori.

Ako pa jaz umerjem kot ud omenjenega društva, dobi žena moja s tremi otroci 140 gl. letne penzije. In če 35 do 40 let stara vdova — kar je vse mogoče — še kakih 20 do 25 let živi, koliko potem? ali ni tolika pomoč hvale in priporočila vredna? Pri vsakem društvu pa veljá pregovor: „Viribus unitis“. Tudi drugi pregovor ki pravi: „Združena moč, je zlat obroč“ naj nas, dragi sobratje, spodbuja in opominja, na ta temelj in na to podlago, katero smo v 9. letih po skerbi svojih prednikov vstanovili in vterdili, naprej zidati terdno nerazrušljivo mogočno poslopje — društvenega še veliko večjiga premoženja namreč — to bo nam kranjskim učiteljem v ponos, čast in slavo!

J. Čerin.

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levičnik.

Motto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanski pregovor.

V daljnih ukih gospodarstvene živinoreje prestopili smo bili na kermo. Ona ima pri živalih razne namene. Mladim stavi tako rekoč in jáci njihovo truplo; odraslim pa povračuje po raznih potih zgubljene moči, ter jih krepčá za prihodnost. Tudi gorkote je živalskemu truplu potreba, ktera mu tudi po kermi dohaja. Kakor je sploh znano, vse domače štirinožne živali živež z zobmi zvečijo, s slinami zmesijo, ter ga tako želodcu pripravnega storé za prebavljanje. Priprosti človek bi na to še ne porajtal, in vendar se živina že pri zavživanji kerme lahko presoja, koliko veljá. Ako preveč sagovtno sega po kermi in jo slabo zveči, ji tudi slabo tekne; — od take živine ne pričakuj na nobeno stran dobrega vspeha. (Tudi ljudem prehitro zavživanje jedil ne tekne dobro.) — Govorilo se je za tím o želodcu prežvekovavnih živali, o raznih mokri- nah, namreč: gobčevih, trebušnih in červnih slinah, ter žolcu, katero vse eno k drugemu pripomore, da se zavžita jed spreminja ali v kri, ali v druge redivne mokrine (Nahrungssäfte, hillus); kar pa truplo sprejeti ne more, žival kot gnoj iz sebe iztrebi. — Prestopilo se je potem na kemično razkrojenje kerme. Vode (mokrote) ima vsaka kerma več ali manj; vode je živalim tudi naj več treba, ktera se jim torej, kar je je v kermi premalo, podaja po napajanju. Kerma dalje more imeti neorganske, t. j.